

Sygn. akt III AUa 285/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka – Szkibieli SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy L. P. (1), M. P. (1) i Zespołu (...) w N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanego Gminy N.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, objęcie ubezpieczeniem społecznym

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 lutego 2015 r. sygn. akt VII U 1359/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz Zespołu (...) w N., L. P. (1) i M. P. (1) kwoty po 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt III AUa 285/15

UZASADNIENIE

Decyzjami z 3 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że:

- L. P. (1) w okresie od 01.09.2009r. do 31.12.2009r., od 04.01.2010r. do 30.06.2010r., od 01.09.2010r. do 30.06.2011r.(decyzja nr (...)),

- M. P. (2) w okresie od 01.09.2009r. do 31.12.2009r., od 04.01.2010r. do 30.06.2010r., od 01.09.2010r. do 30.06.2011r.(decyzja nr (...)),

jako pracownicy płatnika składek Zespołu (...) w N., z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych z innym niż pracodawca płatnikiem składek tj. Urzędem Gminy w N. w ramach, których świadczyły pracę na rzecz Zespołu (...) w N., z którym pozostawały jednocześnie w stosunku pracy podlegały u tego płatnika obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia w kwotach szczegółowo określonych w treści decyzji.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał między innymi, że przeprowadził kontrolę płatnika składek w przedmiocie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Organ rentowy ustalił, że Gmina N. zawarła umowę o dofinansowanie projektu w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki (...) pomiędzy Województwem (...) – Wojewódzkim Urzędem Pracy w S. a Gminą N.. (...) pełnił funkcję realizatora projektu (...) którego celem był m.in. wzrost wyniku egzaminu gimnazjalnego.

Organ rentowy wskazał także, co wchodziło w zakres obowiązków pracowniczych zainteresowanych, a także jakie czynności wykonywały one w ramach umów zlecenia.

W ocenie organu zakres pracy świadczonej z tytułu umów zleceń był zbliżony do zakresu obowiązków wynikających z umów o pracę. W związku z tym płatnik obciążał obowiązek zgłoszenia zainteresowanych do ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył płatnik oraz M. P. (1) i L. P. (1). W uzasadnieniu wskazali, iż organ rentowy błędnie ustalił, że zainteresowane są pracownikami Urzędu Miasta i Gminy w N., gdy faktycznie zatrudnione są w (...) w N.. Płatnik oraz zainteresowane domagali się zmiany zaskarżonych decyzji w całości i orzeczenia, że M. P. (1) i L. P. (1) nie podlegały obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Nadto domagali się orzeczenia o kosztach postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że przedmiotem zawartej umowy między Gminą N. a Województwem (...) – Urzędem Pracy w S., było przyznanie Gminie N. dotacji rozwojowej na realizację projektu(...). Strony umowy wskazały (...) w N., jako realizatora projektu. (...), jako jednostka budżetowa, która dostała pełnomocnictwo do prowadzenia spraw administracyjno – finansowych, zawarła umowę zlecenia nr (...) z M. P. (1) na wykonywanie czynności finansowych i administracyjnych projektu oraz z L. P. (1) na wykonywanie czynności księgowej projektu. Dalej strona odwołująca wskazała, że organ rentowy bezpodstawnie, wbrew przepisom prawa przyjął, że zainteresowane są pracownikami Urzędu Miasta N., gdyż w rzeczywistości są pracownikami (...) w N.. W odwołaniu zostały także podane przyczyny, które zdaniem płatnika i zainteresowanych świadczą o braku możliwości zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z 27 maja 2014 roku sąd połączył sprawy L. P. (1) i M. P. (1) do wspólnego rozpoznania i wyrokowania.

Wyrokiem z 9 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje organu rentowego w ten sposób, że ustalił, iż L. P. (1) i M. P. (1) nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu u płatnika składek Zespołu (...) w N. z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych z innym niż pracodawca płatnikiem składek, tj. Urzędem Gminy w N. w okresie od 1 września 2009 r. do 31 grudnia 2009, od 4 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2010 r., od 1 września 2010 roku do 30 czerwca 2011 roku (pkt I), nadto zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz płatnika kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II), zasądził od organu rentowego a rzecz M. P. (1) kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III) oraz kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz L. P. (1) (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił, że z inicjatywy dyrektorek gimnazjum nr (...) w N. Gmina N. złożyła wniosek o dofinansowanie projektu PROGRAM (...) o tytule „(...) – wysokie wyniki to lepsza jakość”, na okres od dnia 1 września 2009 r. do 30 czerwca 2011 r. Pomiędzy Gminą N. jako beneficjentem a Województwem (...) – Wojewódzkim Urzędem Pracy w S., dnia 27 listopada 2009 r. została zawarta umowa o dofinansowanie projektu, zmieniona aneksem z dnia 16 marca 2010 r., której przedmiotem było przyznanie Gminie N. dotacji rozwojowej na realizację projektu. Celem projektu był między innymi wzrost wyniku egzaminu gimnazjalnego poprzez zajęcia w bloku humanistycznym i matematyczno - przyrodniczym, wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji, wsparcie pedagogiczno – psychologiczne dla uczniów z zaburzeniami emocjonalnymi i zachęcanie do samodzielnej aktywności. Beneficjentem ostatecznym projektu była więc młodzież, bo projekt miał za zadanie podnieść wyniki nauczania. Początkowo obsługę tej umowy miał pełnić Urząd Miejski ostatecznie jednak strony umowy jako realizatora projektu wskazały Zespół (...) w N. (dalej (...)).

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że przepisy umowy i aneksu stanowiły, że transze dotacji rozwojowej są przekazywane na wyodrębniony dla tego projektu rachunek bankowy beneficjenta – Gminy N., będącej właścicielem rachunku, a ta przekazywać będzie dalej transze na wyodrębniony rachunek (...), realizatora projektu.

Dnia 1 września 2009 r. Gmina udzieliła (...), jako swojej jednostce budżetowej pełnomocnictwa do prowadzenia spraw administracyjno – finansowych albowiem z par. 3 umowy wynikał obowiązek prowadzenia przez realizatora projektu biura z pełną dokumentacją wdrażanego projektu, dokumentami merytorycznymi i finansowymi. Pełnomocnictwo obejmowało jedynie czynności dotyczące projektu (...), polegające na wyodrębnieniu dla tego projektu ksiąg rachunkowych, wyodrębnieniu konta rachunkowego, (odrębny plan kont dla projektu), prowadzenie odrębnych planów finansowych, sprawozdań finansowych, nie łączonych ze sprawozdaniami (...). (...) nie prowadzi działalności edukacyjnej, do jego obowiązków należała m.in. obsługa placówek oświatowych oraz wykonywanie innych zadań zleconych. (...) został powołany jako jednostka budżetowa, służąca do realizacji zadań Gminy N.. Występuje także jako zleceniodawca prac zleconych dla pracowników stworzonej przez siebie jednostki.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. P. (1) jest pracownikiem (...) od 5 stycznia 2000 r. na stanowisku kierownika, w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony. Pełni funkcję pracodawcy w stosunku do swoich pracowników, ustala wewnętrzną organizację zespołu oraz obowiązki pracowników, podejmuje wszelkie rozstrzygnięcia wynikające ze stosunków pracy, współpracuje z dyrektorami wszystkich placówek (16 placówek) w zakresie tworzenia budżetu, sprawuje nadzór nad czynnościami technicznymi wykonywanymi przez pracowników jednostki w zakresie umów o pracę i naliczenia płac. Współpracuje z właściwym wydziałem ds. edukacji. W zespole jest zatrudniony kierownik, główna księgowa, dwie księgowe, kadrowa dla wszystkich jednostek oświatowych, kasjerka, placowa, pracownik administracyjny zajmujący się funduszem socjalnym dla nauczycieli. Zadaniem zespołu jest szeroko pojęta obsługa finansowo-kadrowa szkół Gminy N.. Jako kierownik zespołu zainteresowana ustala zasady polityki kadrowej i placowej w Zespole, wydaje wewnętrzne akty normatywne, zatwierdza do wypłaty polecenia przelewów pamiętając, że stosunek pracy jest między nauczycielem na konkretnym dyrektorem placówki. Ponoś odpowiedzialność za prawidłowe opracowanie zbiorczych planów finansowo-rzeczowych. Zajmuje się też wszystkim fakturami dotyczącymi funkcjonowania i utrzymania wszystkich szkół. Zatwierdza wszystkie sprawozdania, które muszą składać jednostki samorządowe. Sprawozdania składa jako Gmina N. do Ministerstwa Finansów, np. sprawozdania finansowe z wykorzystania dotacji na przedszkola lub do GUSu o ogólnych danych statystycznych nauczycieli .

L. P. (1) jest pracownikiem (...) od 01 marca 2001 r. na stanowisku specjalisty do spraw finansowych w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony. Ubezpieczona jest pracownikiem samorządowym, ponieważ wszyscy pracownicy jednostek budżetowych są pracownikami samorządowymi. Jej obowiązki reguluje ustawa o rachunkowości. Od 2006 roku ubezpieczona zajmuje stanowisko głównej księgowej. Do jej obowiązków należy prowadzenie rachunkowości (...). Wykonuje dyspozycje środkami pieniężnymi. Prowadzi kontrolę bieżącą dokumentów pod względem formalnym i rachunkowym, dotyczy to zarówno kwestii placowych oraz faktur i rachunków. Do zakresu obowiązków należy także dekretacja dokumentów, sporządzanie planów finansowych w porozumieniu z dyrektorem danej placówki, przestrzeganie dyscypliny finansów publicznych. Jest zobowiązana

do przygotowania wydatków, jest to sprawozdawczość finansowa z wydatków danej placówki, sporządzana na podstawie planów finansowych przewidzianych dla danej placów na bieżący rok przez gminę. Czynności w ramach rachunkowości budżetowej wykonuję na programie S., w którym tworzy każdą jednostkę i dla tej jednostki są dalej wyodrębnione konta zgodnie z klasyfikacją budżetową i planem budżetowym na dany rok. Jako główny księgowy pilnuje, by nie przekraczać wydatków w ramach planów finansowych poszczególnych jednostek oświatowych prowadzonych przez gminę. Jeżeli np. placówka ma milion złotych na wydatki i w pewnym momencie księgowia widzi, że zbliża się do określonego pułapu to jej zadaniem jest informowanie kierownika oraz podjęcie czynności do zapewnienia dalszych środków.

M. P. (1), w ramach umowy zlecenia wykonywała czynności specjalisty ds. finansów i administracji w projekcie (...), nie pełniła funkcji nadzorczych tylko była szeregowym pracownikiem. Współtworzyła, raz na kwartał, wnioski o płatności w części merytorycznej. We wniosku wskazywała wszystkie dane dotyczące wydatkowania środków oraz informacje rzeczowe dotyczące wykonywania konkretnych zajęć. M. P. (1) współpracowała z koordynatorem w zakresie wyboru osób, które świadczyły usługi edukacyjne, sporządzała listy płac dla nauczycieli realizujących program na podstawie sprawozdań koordynatora A. Ł. i sprawozdań dyrektorki gimnazjum nr (...) - I. J., która była asystentem koordynatora.

L. P. (2) w ramach umowy zlecenia wykonywała czynności księgowej projektu (...). Do jej obowiązków należało stworzenie planu kont do celów realizacji tego projektu. Stosowało się tam odrębną zasadę księgowania, ponieważ trzeba było uwzględniać wytyczne (...) do rozliczeń tego projektu i wszystkie wydatki należało księgować w podziale na proporcje 85% z Unii Europejskiej i 15% z budżetu państwa. Wszystkie konta musiały być jakby podwójne i mieć obszerną analitykę. Realizacja wszystkich tych czynności przebiegała odmiennie niż realizacja czynności, które ubezpieczona wykonuje w ramach stosunku pracy. W ramach umowy zlecenia ubezpieczona głównie pracowała z koordynatorem A. Ł., czasem z I. J., która była zastępcą koordynatora i przynosiła jej dokumenty. Koordynator musiał jej przekazać dokumenty, faktury, rachunki do umów zleceń, uzgadniała z nim termin wypłaty wynagrodzenia dla nauczycieli biorących udział w projekcie. Praca była wykonywana popołudniami lub w weekendy. Cały projekt był realizowany poza godzinami lekcyjnymi, ponieważ były to dodatkowe zajęcia dla dzieci. W przypadku wątpliwości, co do realizacji zadań w ramach umowy L. P. (1) zwracała się do koordynatora, która podejmowała wszelkie decyzje, opisywała wszystkie faktury merytorycznie i decydowała jak to ująć w księgach rachunkowych. Ubezpieczona przygotowywała projekty umów cywilnoprawnych dla nauczycieli w ramach projektu, takich umów nie przygotowała w ramach umowy o pracę. Przed zawarciem umowy ubezpieczona dwa razy spotkała się z burmistrzem odnośnie omówienia ogólnych wytycznych całego projektu, w trakcie realizacji projektu ubezpieczona spotykała się tylko z koordynatorem. W sprawach ze stosunku pracy ubezpieczona kontaktuje się tylko ze swoją kierownik.

W trakcie wykonania czynności ubezpieczone podlegały koordynatorowi projektu A. Ł., do której należało czuwanie nad realizacją projektu zgodnie z harmonogramem. M. P. (1) wspólnie z koordynatorem miała za zadanie utworzenia planu zajęć grup ćwiczeniowych. A. Ł. przedkładała opisane faktury i rachunki L. P. (1) celem dalszej realizacji. Koordynatorka ustalała z ubezpieczoną z jakiego paragrafu należy przeznaczyć środki, z jakiego zakresu dane pieniądze mają być wydane. Chodziło o pieniądze na pomoce naukowe i dydaktyczne dla uczniów, oraz materiały biurowe dla obsługi projektu.

Zarówno A. Ł. jak i I. J. przekazywały M. P. (1) wykazy zrealizowanych godzin, na podstawie których M. P. (1) sporządzała listy płac, następnie zatwierdzała je księgowia L. P. (1) i burmistrz N.. Listy płac sporządzane na rzecz projektu, były zatwierdzane przez burmistrza jako reprezentującego Gminę N., natomiast listy płac dla pracowników zatrudnionych w (...) w stosunku do których M. P. (1) jest pracodawcą jako zatrudniająca podpisywała tylko L. P. (3) jako kierownik.

Czynności w ramach umów zlecenia wykonywane były po godzinach pracy. Zleceniobiorcy spotykali się popołudniami lub w soboty, głównie w swoich domach. Stanowiska do obsługi projektu oznaczono tablicami informacyjnymi, które umieszczono na budynku urzędu, szkół uczestniczących w projekcie, na drzwiach klas uczestniczących w projekcie. Biuro projektu mieściło się w siedzibie (...), z upoważnienia burmistrza. Było otwarte popołudniami, obsługę prowadziła osoba, która w danym dniu znajdowała się w budynku. Biuro miało wyrobione pieczątki.

Sąd Okręgowy ustalił, że czynności wykonywane w ramach projektu nie pokrywały się z obowiązkami zainteresowanych wykonywanymi przez nie w ramach umowy o pracę.

L. P. (1), z tytułu zawartych umów zleceń dotyczących projektu (...) otrzymała następujące wynagrodzenia: za (...) – 6400,00 zł., za 03/20 10 – 4800,00 zł., za 05/20 10 – 1600,00 zł., za (...) – 1600,00 zł., za (...) – 1600,00 zł., za (...) – 1600,00 zł., za (...) – 1600,00 zł., za (...) – 3200,00 zł., za (...) – 4800,00 zł., za (...) – 1600,00 zł., za (...) 3200,00 zł.

M. P. (1) z tytułu zawartych umów zleceń dotyczących projektu (...) otrzymała następujące wynagrodzenia: za (...) – 6000,00 zł., za (...) – 4500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) – 3000,00 zł., za (...) – 4500,00 zł., za (...) – 1500,00 zł., za (...) 3000,00 zł.

Płatnikiem wynagrodzeń był (...). Środki były przekazywane z innego konta, niż wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie płatnika za uzasadnione w całości i wskazał, że spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył interpretacji przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.). Sąd I instancji w sposób szczegółowy omówił wspomniany przepis, wskazując między innymi, że rozszerza on pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy ona na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą.

Nadto Sąd Okręgowy przytoczył poglądy Sądu Najwyższego, dotyczące omawianej regulacji. Wskazał na konsekwencje uznania zleceniodawcy za pracownika, związane z objęciem obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Sąd I instancji podzielił pogląd, że omawiany przepis wprowadza wyjątek od reguły z art. 9 ust. 1 ustawy systemowej, że umowa zlecenia jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy występuje u tej samej osoby obok umowy o pracę. Celem wprowadzenia takiej regulacji było wyeliminowanie sytuacji, w których w ramach umowy cywilnoprawnej ubezpieczony wykonywałby te same obowiązki, które świadczył w ramach umowy o pracę, wskutek czego pracodawca nie musiałby zatrudniać pracownika w większym wymiarze czasu pracy lub w godzinach nadliczbowych i odprowadzać składek na ubezpieczenia społeczne od wyższego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy po analizie stanowisk procesowych stron, zgromadzonych dowodów oraz odnośnych przepisów prawa uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego nie została wydana prawidłowo i nie odpowiada przepisom prawa materialnego. Ubezpieczone L. P. (1) i M. P. (1) w ramach zawartych umów zlecenia działały faktycznie wyłącznie na rzecz zleceniodawcy, a nie na rzecz płatnika (...) w N. tj. podmiotu, z którym jednocześnie łączyła je umowa o pracę.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż zwrot „działać na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjaś rzecz” może odbywać się w wyniku istnienia określonej więzi prawnej. Chodzi tutaj o pewną sytuację faktyczną, w ramach której pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonywanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia jednej z umów wymienionych w powołanym przepisie z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniobiorcą. Nie jest przy tym istotne, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną, istotne natomiast jest to, że w efekcie wykonywania pracy, to pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd I instancji uznał, że jakkolwiek odwołujące pozostawały w stosunku pracy z płatnikiem (...) będącym jednostką budżetową służącą do realizacji zadań gminy N., oraz zawarły umowy cywilnoprawne z urzędem Gminy N., to w żaden sposób nie można wywieść, że w ramach takiej umowy wykonywały pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostawały w stosunku pracy. Brak jest również podstaw do przyjęcia, że pracodawca przejął w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonywanej na rzecz zleceniodawcy.

Co więcej sam organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji wskazał jedynie, że zakres prac świadczonych z tytułu umów zlecenia był zbliżony do zakresu obowiązków wynikających z umów o pracę.

Zasadnie podnosił odwołujący się płatnik składek, jak i zainteresowane, że na podstawie umów zlecenia wykonywały one czynności na rzecz zleceniodawcy, a rezultat ich pracy w zakresie tych umów uzyskiwał wyłącznie beneficjent projektu, a nie zatrudniająca je w ramach stosunku pracy jednostka. Nie wykonywały też żadnych czynności, które można byłoby kwalifikować, jako wchodzące w zakres czynności powierzonych im w ramach stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego wynika to z samych wyjaśnień ubezpieczonych oraz świadków słuchanych w sprawie, szczegółowo przytoczonych przez sąd, z których wynika między innymi zakres obowiązków jakie zainteresowane posiadały w ramach umów zlecenia. Nadto świadkowie i zainteresowane wyjaśnili różnice między obowiązkami pracowniczymi, a obowiązkami wynikającymi z umów cywilnoprawnych zawartych z zainteresowanymi. Ubezpieczone w trakcie trwania projektu (...) podlegały koordynatorowi projektu, która czuwała nad jego realizacją.

Sąd Okręgowy wskazał także, że rację ma skarżący co do tego, że M. P. (1) jest pracownikiem (...), a nie Urzędu Gminy N.. Jest kierownikiem gminnej jednostki pomocniczej – (...), na rzecz którego świadczy pracę. A w tej sytuacji nie znajduje w sprawie zastosowania norma z art. 8 ust. 2a, na którą błędnie powoływał się organ rentowy.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 5 i w zw. z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się organ rentowy, który w wywiedzionej apelacji zarzucił rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że umowy cywilnoprawne zawarte przez pracowników (...) z Gminą N. na wykonywanie wymienionych w umowie czynności w ramach projektu Prymus, którego realizatorem był (...), nie były wykonywane na rzecz (...). Wskazując na tak sformułowany zarzut wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołań, a także o zasądzenie od płatnika i ubezpieczonych na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądami obu instancji. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał, że nie zgadza się z ustaleniami, iż ostatecznym beneficjentem umów cywilnoprawnych była młodzież, gdyż projekt miał za zadanie podnieść wyniki nauczania, w związku z czym art. 8 ust. 2a nie miał zastosowania w sprawie. Organ rentowy w dalszym ciągu stał na stanowisku, że beneficjentem programu była Gmina N., która jako realizatora wskazała (...) w N.. Okoliczności faktyczne w sprawie wskazują, że umowy cywilno – prawne wykonywane były na rzecz tego samego podmiotu, z którym ubezpieczone były związane stosunkiem pracy.

W odpowiedzi na apelację płatnik i zainteresowane wniosły o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu między innymi wskazały, że w całości podzielają ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy, jak też zgadzają się z oceną prawną przedstawioną w uzasadnieniu wyroku. Okoliczność, że usługi świadczone przez zainteresowane na podstawie umów zlecenia były w siedzibie i na sprzęcie (...) nie ma w sprawie znaczenia, bowiem ta jednostka w zawartej między Gminą N. w Wojewódzkim Urzędem Pracy w S. wskazana była jako realizator projektu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

W sprawie kwestią sporną pozostawała kwestia interpretacji przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W systemie ubezpieczeń społecznych niejednokrotnie mamy do czynienia z sytuacją, w której ubezpieczony spełnia warunki do objęcia obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z dwóch lub więcej tytułów. Zbieg tytułów do ubezpieczeń reguluje ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Art. 9 tej ustawy rozstrzyga, które z będących w zbiegu tytułów są tytułami do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, a które dają jedynie prawo zgłoszenia się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych bądź nie stanowią tytułu do tych ubezpieczeń.

Pracownicy często wykonują pracę na podstawie jednej z umów cywilnoprawnych, np. umowy zlecenia, które jednak nie zostały zawarte z własnym pracodawcą, ani nie są wykonywane w ramach pracy na rzecz własnego pracodawcy. W takiej sytuacji ubezpieczony jest z punktu widzenia ustawy systemowej pracownikiem i zleceniobiorcą. Nie jest to równoznaczne z tym, że z obydwu tych tytułów objęty jest on obowiązkiem ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń jest umowa o pracę. Jeżeli jednak umowa zlecenia, czy też inna umowa cywilnoprawna, wykonywana jest na rzecz pracodawcy, to aktualizuje się obowiązek pracodawcy do opłacenia składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy cywilnoprawnej.

W myśl przepisu art. 8 ust. 2a. ustawy systemowej za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W utrwalonym orzecznictwie wyjaśnia się, że rozszerzenie pojęcia pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z własnym pracodawcą. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz własnego pracodawcy; w tym przypadku wskazuje się, że przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z własnym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Podkreśla się jednocześnie, że celem takiej regulacji było z jednej strony ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz z drugiej, ochrona pracowników przed skutkami zmian podmiotowych po stronie zatrudniających, polegających na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę podwykonawcom, którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu) – patrz uchwała z 2.09.2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46, wyrok z 11.05.2012r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyroki z 14.01.2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824, z 2.02.2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727, z 18.10.2011, III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266).

Przepis art. 8 ust. 2a u.s.u.s. nie odnosi się wyłącznie do sytuacji, gdy w ramach zlecenia zleceniobiorcy wykonują takie same czynności, co w ramach stosunku pracy. Takie ograniczenie nie wynika z brzmienia ww. przepisu. Mając

na uwadze cel powyższego unormowania, stwierdzić należy, że przepis ten, ma zastosowanie w każdym przypadku wykonywania przez zleceniobiorcę, który jednocześnie pozostaje w stosunku pracy, czynności na rzecz swojego pracodawcy, które wykonuje również w ramach zakresu obowiązków pracowniczych. Nie muszą to być te same czynności, wobec tego samego świadczeniobiorcy. Przeciwnie rozumienie tego przepisu prowadziłyby do wniosku, że przepis ten znajduje zastosowanie w przypadku wykonywania przez pracowników dwukrotnie tych samych czynności. Taka wykładnia nie znajduje racjonalnego uzasadnienia, gdyż żaden z rozsądnie działających pracodawców nie zlecałby w drodze umowy cywilnoprawnej podmiotowi trzeciemu lub swoim pracownikom wykonania czynności, które już wcześniej zostały wykonane w ramach stosunku pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 10 lipca 2015 r., sygn. III AUa 253/15, Lex nr 1781884).

Dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6.02.2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). Nie jest przy tym istotne, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju, czy też inną, istotne natomiast jest to, że w efekcie wykonywania pracy to pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Odnosząc się do zarzutów przedstawionych w apelacji, należy wskazać, że nie okazały się one wystarczające do zmiany rozstrzygnięcia. Stanowią one jedynie polemikę z prawidłowo i szczegółowo uzasadnionym rozstrzygnięciem Sądu I instancji. Sprowadzają się jedynie do zakwestionowania dokonanych przez ten sąd ustaleń faktycznych. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że chcąc kwestionować prawidłowość ustaleń sądu, co do stanu faktycznego należy każdorazowo wykazać, iż miało miejsce uchybienie zasadom logicznego myślenia lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko takie naruszenia mogą stanowić o przekroczeniu zasad wskazanych w art. 233§1 k.p.c. Jednocześnie subiektywne przekonanie strony o tym, którym dowodom należy przyznać wiarę oraz przekonanie strony o odmiennej ocenie poszczególnych środków dowodowych, nie może być podstawą kwestionowania swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd. Zdaniem Sądu Apelacyjnego ocena materiału dowodowego dokonana została przez Sąd Okręgowy na podstawie obowiązujących przepisów prawa oraz po przeprowadzeniu, w sposób prawidłowy pełnego postępowania dowodowego. Zebrany w sprawie materiał został rozważony w sposób wszechstronny, ale nie dowolny. Sąd pierwszej instancji wskazał i uzasadnił, które dowody stanowiły podstawę wydanego rozstrzygnięcia, a które nie zasługiwały na uwzględnienie, z powodu braku możliwości przypisania im waloru wiarygodności. Sąd Okręgowy podał podstawy prawne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się błędów w tych ustaleniach. Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie doszedł do tożsamyh wniosków, a zatem ustalenia te stały się integralną częścią uzasadnienia Sądu Odwoławczego, i nie było potrzeby ich ponownego przytaczania.

W sprawie, z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że podejmowane przez zainteresowane czynności nie były wykonywane na potrzeby płatnika. Trafnie zatem odwołujący się płatnik argumentował, że nie był bezpośrednim beneficjentem rezultatów pracy zainteresowanych. Przypomnieć należy, że Gmina N. złożyła wniosek o dofinansowanie projektu na okres od 1 września 2009 r. do 30 września 2011 r. i dofinansowanie to otrzymała. Zobowiązała się do realizacji projektu, co spowodowało zawarcie umowy z 27 listopada 2009 r. pomiędzy Gminą N. (jako beneficjentem) a Województwem (...) – Wojewódzkim Urzędem racji w S.. Jako realizator projektu został wskazany (...).

Gmina zawarła umowę zlecenia z L. P. (1) na wykonywanie czynności księgowej i w tym zakresie nie podlegała ona kierownictwu (...), jako pracodawcy i płatnikowi składek. Zainteresowana bowiem zatrudniona była w (...), a nie w Gminie N., na rzecz której wykonywała czynności objęte umową zlecenia. Zainteresowana nie zawarła umowy zlecenia ze swoim pracodawcą, a z innym niż pracodawca podmiotem – czyli beneficjentem Gminą N.. Czynności, które jej powierzono, wykonywała zatem na rzecz Gminy. W związku z czym zastosowania nie może znaleźć przepis art. 8 ust.

za ustawy systemowej. Zainteresowana wykonywała czynności księgowe związane z projektem (...), tworzyła plan kont do celów jego realizacji. Stosowała odrębną zasadę księgowania.

Podobnie należało ocenić charakter zatrudnienia M. P. (1). Czynności powierzone jej w ramach umowy zlecenia także nie były tożsame z tymi, które wykonywała ona w ramach stosunku pracowniczego. Przy projekcie (...) zajmowała się czynnościami specjalisty ds. finansów i administracji i nie pełniła funkcji nadzorczych. Do zakresu jej zadań w ramach umowy zlecenia należało między innymi współtworzenie wniosków o płatności w części merytorycznej, sporządzała listy płac dla nauczycieli realizujących program.

Przy wykonywaniu zadań zainteresowane współpracowały z koordynatorem projektu oraz z asystentem koordynatora i jako zleceniobiorcy podlegały koordynatorowi.

Zainteresowane wykonywały czynności powierzone im w umowach zlecenia poza godzinami pracy u swojego pracodawcy. To, że odbywało się to w tym samym miejscu nie ma znaczenia, bowiem (...) została powierzona realizacja projektu. (...) udostępniło jedynie miejsce na biuro. Biuro posiadało odpowiednie oznaczenie. Korzystanie z pomieszczeń odbywało się w sposób umówiony, na określonych warunkach. Projekt (...) wymagał także utworzenia odpowiednich stanowisk do jego obsługi. Rezultaty czynności wykonywanych przez zainteresowane w ramach umów zlecenia nie były w żaden sposób wykorzystywane przez płatnika. Wymagały dostosowania do potrzeb projektu (...). Obowiązki zainteresowanych z umów cywilnoprawnych nie kolidowały z obowiązkami pracowniczymi na rzecz płatnika, gdyż były wykonywane poza godzinami pracy. Zwrócić należy też uwagę na okoliczność, że (...) jest jednostką budżetową Gminy N. i pełni rolę usługodawcy w stosunku do obsługiwanych szkół. Nie oznacza to jednak, że pracownicy (...) są jednocześnie pracownikami Gminy.

Ustalone przez Sąd Okręgowy fakty prowadzą więc do wniosku, że zainteresowane wykonywały zlecenie niezależnie od potrzeb płatnika. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec przywołanych wyżej okoliczności bezsprzecznie można uznać, że odbiorcą pracy zainteresowanych nie był płatnik. Uzasadnia to ocenę, że nie zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 8 ust 2a ustawy systemowej. Sąd Apelacyjny przy tym podkreśla, że dla uzasadnionej kwalifikacji z art. 8 ust 2a ustawy systemowej konieczne jest stwierdzenie faktycznego wykonywania pracy na rzecz własnego pracodawcy przez pracownika w ramach umowy cywilnoprawnej.

Mając na uwadze przedstawione w sprawie stanowisko Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy koszt ustanowienia zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, 1349 ze zm.) - § 12 ust. 1 pkt 2 tego rozporządzenia w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 5 listopada 2015 r.). W oparciu o powołane przepisy zasądzono od (...) Oddziału w S. na rzecz odwołujących się kwoty po 120 zł według stawki minimalnej tytułem zwrotu poniesionych przez nich kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka